46959 ـ حکم دعا پس از هر دو رکعت از نماز تراویح

سوال

حکم دعا بین سلام‌های نماز تراویح به این صیغه چیست که گفته شود: سبحانك ربنا وبحمدك اللهم اغفر لنا؟

پاسخ مفصل

الحمدلله.

دعای بین سلام‌های نماز تراویح با صیغهٔ سبحانك ربنا وبحمدك اللهم اغفر لنا اصل و اساسی در سنت ندارد و درست نیست که امام و ماموم به این دعا پایبندی داشته باشند زیرا مبنای عبادت بر توقیف است و چیزی از عبادت مشروع نمی‌شود مگر آنچه رسول الله ـ صلی الله علیه وسلم ـ مشروع ساخته است. و پایبندی به عبادتی معین در وقتی معینی بدون دلیل در باب بدعت و نوسازی در دین وارد می‌شود.

و پیامبر ما ـ صلی الله علیه وسلم ـ می‌فرماید: هر کس کاری [در دین] انجام دهد که امر ما بر آن نیست آن کار مردود است متفق علیه.

این ذکر بزرگوار و با ارزش یعنی سبحانك اللهم ربنا وبحمدك اللهم اغفر لي را پیامبرمان ـ صلی الله علیه وسلم ـ در رکوع و سجود خود می‌فرمودند، چنانکه بخاری (۷۸۴) و مسلم (۴۸۴) از عائشه ـ رضی الله عنها ـ روایت کرده‌اند که گفت: پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ در رکوع و سجود خود بسیار سبحانك اللهم ربنا وبحمدك ، اللهم اغفر لي را می‌گفتند و بدین صورت قرآن را تاویل می‌کردند.

معنی قرآن را تاویل می‌کردند یعنی کاری را انجام می‌دادند که در قرآن به آن امر شده بود و منظور این کلام الله تعالی است که:

إِذَا جَاءَ نَصْرُ اللَّهِ وَالْفَتْحُ (۱) وَرَأَيْتَ النَّاسَ يَدْخُلُونَ فِي دِينِ اللَّهِ أَفْوَاجًا (۲) فَسَبِّحْ بِحَمْدِ رَبِّكَ وَاسْتَغْفِرْهُ إِنَّهُ كَانَ تَوَّابًا [نصر۱ - ۳]

(چون یاری الله و پیروی فرا رسد (۱) و مردم را ببینی که دسته دسته وارد دین خدا شوند (۲) پس به ستایش پروردگارت تسبیح گوی و از او مغفرت بخواه که وی همواره توبه‌پذیر است).

ببین چگونه کاری که در این موضع سنت است (یعنی گفتن این ذکر در رکوع و سجود) ترک شده و مردم به آنچه بدعت است چسبیده‌اند!

از دیگر بدعت‌هایی که در نماز تراویح رخ می‌دهد این است که مردم می‌گویند: صلاة القیام اثابکم الله! و یا بین دو رکعت با صدای بلند صلوات می‌فرستند و یا سورهٔ اخلاص و معوذتین را می‌خوانند یا امام سبحان الله می‌گوید و مردم پشت سرش سبحان الله وبحمده سبحان الله العظیم می‌گویند و همهٔ این‌ها از پیامبر ـ صلی الله علیه وسلم ـ وارد نشده برای همین انجمن دائم فتوی بر بدعت بودن این کارها فتوا داده است. (فتاوی اللجنة الدائمة: ۷/ ۲۰۸ ـ ۲۱۵).